

NEB

NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA

BARTA KÁLMÁN

1910. június 11. Sükösd, Bács-Bodrog vármegye – 1984. március 23. Baja, Bács-Kiskun megye

Neve személyi okmánygyűjtőjében Bartha formában is szerepel, de ő a Barta változatot használta. A hat elemi kijárása után a családi gazdaságban dolgozott, 1932–1933-ban alkalmi munkákból tartotta fenn magát. 1933. április–1934. december 31. között a bajai Ackermann Műszövő Rt.-nél takácstanonc, 1935. január–1942. december 14. között a Bajai Posztógyárban szövőmunkás volt. Tényleges katonai szolgálatát 1933. április–szeptember között a magyar királyi 4. honvéd gyalogezredben gyalogosként töltötte le, de 1942. december 15.–1945. március 31. között már munkaszolgálatos volt a 101/5. különleges munkásszázadban.

A második világháború után 1947. február 14-ig alkalmi munkásként, majd 1949. szeptember 13-ig a Bajai Posztógyárban szövőmunkásként, műszaki tisztviselőként dolgozott. 1945-ben belépett a Magyar Kommunista Pártba. 1949. szeptember 15.–1950. október 14. között elvégezte a Bírói és Államügyészi Akadémiát, s 1950. szeptember 1.–október 14. között a tartalékos hadbírói tanfolyamot is. 1950. október 14-én hadbíró századosi rendfokozatot kapott, s a Budapesti Katonai Törvényszéken lett igazságügyi tiszt, majd 1951. november 1.–1952. június 30. között hadbíró. 1952. július 1-jével kinevezték a Debreceni Katonai Bíróság elnökévé, az év november 7-én őrnaggyá lépett elő. 1953-ban kezdte el a jogi egyetemet, de tanulmányait nem fejezte be. 1957. április 29-én alezredessé léptették elő. 1965. november 1-jén vonult nyugállományba.

Az 1956-os forradalom alatt is rendszeresen bejárt a munkahelyére. A megtorlásban a kezdetektől részt vett, már a statáriális eljárások során is ítélkezett. 1963-as alapminősítése szerint „politikailag szilárd. Az ellenforradalom idején, a rögtönbíráskodás elrendelése után, felsőbb utasítás bevárása nélkül öntevékenyen megkezdte annak végrehajtását. Szakmai képzettsége közepes [...] A jogi egyetem évfolyamait közepes eredménnyel elvégezte, azonban az államvizsgák követelményeinek nem tudott eleget tenni, s ezért a diplomát nem szerezte meg.”

Az 1956-os forradalom és szabadságharc után következő megtorlásban összesen hat esetben hirdetett ki – végrehajtott – halálos ítéletet az általa vezetett bírósági tanács. Az 1957. március 19-én megtartott statáriális tárgyalás után Józsa Györgyöt ítélte halálra, akit 1957. április 12-én Miskolcon kivégeztek. Szilágyi Lászlót és Tomasovszky Andrást 1957. december 13-án sújtotta halálbüntetéssel az általa vezetett tanács, s miután a másodfokú büntetőeljárás során az ítéleteket a dr. Sömjén György hadbíró őrnagy vezette tanács 1958. április 28-án helybenhagyta, 1958. május 6-án Debrecenben kivégezték őket. Kolozsi Istvánt, Magyar Zoltánt és Varga Pétert 1958. szeptember 12-én ítélte halálra a tanácsa. A másodfokú büntetőeljárás során a dr. Szimler János

hadbíró alezredes vezette tanács helybenhagyta az elmarasztalásokat, s az ítéleteket 1958. október 22-én Miskolcon végrehajtották.

KITÜNTETÉSEI

Munkás-Paraszt Hatalomért emlékérem (1957. július 29.)

Szolgálati Érdemérem (1960. október 14.)

Haza Szolgálatáért Emlékérem arany fokozata (1963. március 16.)

Az Igazságügy Kiváló Dolgozója (1965. szeptember 28.)

Szolgálati Érdemérem 15 év után (1965. október 20.)

Felszabadulási Jubileumi emlékérem (1970. október)

FORRÁSOK, IRODALOM

Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár 86199.

1956 kézikönyve. III. Megtorlás és emlékezés. A kézikönyv főszerkesztője Hegedűs B. András, a kötetet szerkesztette Kende Péter. 1956-os Intézet, Budapest, 1996. 34., 101-102., 123-124., 283.

Eörsi László: *1956 mártírjai. 225 kivégzett felkelő. Budapest a forradalom napjaiban.* Szentpétery Tibor fotóival. Rubicon-Ház, Budapest, 2006. 90., 103., 128., 199., 208., 221.

Zinner Tibor: Utak és tévutak a XX. századi magyar felsőbíráskodás káderpolitikájában '56 után. In *A Kúria és elnökei III.* A kötetet szerkesztette Bódiné dr. Beliznai Kinga. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015. 181.